

Műleírás

Mű címe: Húsos csempe

Balázs Nikolett

Magyar Képzőművészeti Egyetem, Festőművész Szak, 4. évfolyam

Kategória: Installáció

Témavezető: Gaál József

Edgar Wind Művészet és anarchia című könyvében ír arról, hogy a nyugtalanság, elégedetlenség gyakran vezérlő szelleme a művészetnek és sokszor a zűrzavaros, nehéz körülmények között születnek az igazán őszinte alkotások. Pályamunkám egy hosszú, sikertelen próbálkozás eredménye.

Egy évnyi passzív jogviszony és utazás után újra elkezdtem festeni. Rettentően hajtott az alkotási vágy, de nem tudtam, hogy mit akarok kezdeni a festészettel. Utazásaim során olyan konceptuális művészek izgatták a fantáziám, mint Katie Paterson, Felix Gonzales Torres vagy Erwin Wurm. Az ideákat ezek az alkotók lepték el, miközben olaj-vászon képekkel küszködtem. Sok olyan művésszel kerültem kapcsolatba, akik könnyedén elhagyták a festészetet, mint egy kinőtt ruhát, de minden egyes beszélgetés után egyre inkább letisztult bennem, hogy az nem az én utam.

Festő szakos hallgatóként olyan kérdések foglalkoztattak, mint például: Mit kezdjek a festészettel? Hogyan tudom a saját nyelvemre formálni egy konceptuális környezetben?

Úgy döntöttem másképp fogok hozzáállni az alkotófolyamathoz, mint azelőtt. Olyan anyagokat kezdtem el vásárolni, amik felkeltették az érdeklődésem. Úgy gondoltam, ha a megérzéseimre hallgatok, elkerülöm azokat a sémákat, amikbe folyamatosan belebukok. A pályamunkámnál például először megvettem egy doboz csempét, ami majdnem egy hónapig állt a műtermemben. A következőkben tudatosítani akartam választásom, ezért alaposabban utánajártam a fürdőszoba-tisztaság témájának.

Kapitány Ágnes - Kapitány Gábor, Néhány gondolat a tisztaság szimbolikájáról című munkájukban beszélnek az embert érő hatásokról, amiket két csoportra lehet osztani. Ezek kedvezőek és kedvezőtlenek. Az utóbbiak között alakul ki a szennyeződés fogalma, melyet igyekszik eltávolítani környezetéből. Ezzel együtt alakul ki a tisztaság fogalma is. A szokások különbözősége a kultúrák közti különbséget jelzi. Az alacsonyabb csoportok alsóbbrendűségét tisztasági kategóriákban fogalmazza meg. Ezért van az, hogy az etnocentrikus filozófia a másik csoportot a koszos, bűdös jelzőkkel illeti. A tisztaság szimbolizálhatja a fejlődést, az ember kidolgozottságát a természetből. Ahogy a földművelés során tisztások jöttek létre az ember elkezdte saját terét teremteni a természetből. A falu így lesz tiszta az erdőhöz képest, a város pedig a sáros, poros faluhoz képest. Ehhez kell a rendszeres munka, takarítás. A tisztaság e fejlődés szimbólumává vált, valamint a közösségben való hovatartozás szimbóluma. A munkával való saját tér teremtése haladást jelent, ami összekapcsolódik a tisztasági szokások által felsőbbrendűnek pozícionált

viselkedéssel, így kialakul az a szemlélet, hogy akik feljebb vannak tisztábbak, tehát ha mi is tiszták leszünk, mi is feljebb jutunk.

Az emberek külső megjelenésükben a társadalmi környezetük normáihoz próbálnak igazodni. A testápolás, szépségápolás célja ehhez az ideálhoz minél közelebb kerülni. A kozmetika a görög *kozmos* szóból ered, mely elrendezést, szerkezetet, mindenség szerkezetét jelenti. A kozmetika a kulturális együttélés fontos pontja, az összetartozás élményt erősíti. A szokásként működő viselkedési szabályok (fürdés, tisztálkodás, testápolás) eszközei a társadalmi megkülönböztetésnek. Norbert Elias szerint a higiénés szokások fejlődésének okát egy részben a társadalmi csoportok közti különbségek csökkenése adja. Az elkülönítés látszatához szükségesebbek a minél apróbb, de annál fontosabb jelzések. A fürdőszoba a helyszíne a külvilág számára bemutatni kívánt legitim test megalkotásának. A lakás helyiségei közül ez a legintimebb, itt szabadulunk meg a nem kívánt szennyeződésektől. A csempe ezt az antibakteriális rendet szimbolizálja, ami mentes mindenféle e világi mocsoktól. Egy olyan tisztaság eszmény alakul ki, mely ideállá növi ki magát, a sterilitás ideáját, mely az életben megvalósíthatatlan.

Utólag könnyű értelmezni, miért esett a választásom a csempékre. Egy évig fürdőszobákat takarítottam és a tiszta, szabályos, racionális, hideg csempék rendje beleivódott az elmémbe. Munkámnak a Húsos csempe címet adtam, utalva Méret Oppenheim Prémes csészéjére. Egy irreális állapotot idézek meg. Olyan műalkotást hoztam létre, aminél a csempék rendje megbomlik és egy olyan anyag bontja ezt meg, ami utal a testre, tisztátalanra, természetre. Ezért választottam a húst. Egy kisebb csempefalat építettem. Ez a munkám egy idézet a nagy egészből, melynek körvonalát a hagyományos képi formátum szabja meg. A csemperagasztóból alakítottam ki a húst, melyet kinyomtam a csempék alól. Fontos volt, hogy természetesen hajoljon rá a csempékre, minél organikusabb formát szerettem volna a szabályos kerámiák kontrasztjaként. A csempék racionális rendje ez által megbomlik, valamint minimális szintkülönbségek is keletkeztek a nyomás során. Ezután a megszáradt ragasztót lealapoztam és olajfestékkel megfestettem a húst. Céлом volt, hogy minél vörösebb színű legyen, ezért mintának marhát választottam. Nem akartam hiperrealisztikusan, igyekeztem pár hússzeletet élethűen megfesteni, a többibe pedig egy-két int jelzésként beleraktam. Az installáció kerete egy-két centis fal, amire ráfolyik a festék, mintha húslé lenne. Sokaktól kaptam azt a kérdést a munkámmal kapcsolatban, hogy miért nem valódi húst raktam a csempék közé. Ha úgy oldottam volna meg, nem lett volna a képnek elég erőteljes feszítő hatása. Érzékletessé akartam tenni, ahogy a húsok kifolynak a csempék közül és ezt

valódival nem tudtam volna elérni úgy, mint a csemperagasztóval. Az idő folyamán, ahogy feszült a csempe, egy-két helyen hajszálrepedések keletkeztek. Ez a szerencsés véletlen még inkább olyan hatást ad a munkámnak, mintha a hús feszítené, nyomná a csempéket.

Ez a kész tárgynak tűnő munka lét-és társadalmi problémákat feszeget a belső lelki élet és a külső, társadalmi szerepek együttthatása által.

Nagyon érdekes volt a tudatos-tudattalan, direkt-indirekt szerepe a munkáimnál. A következő installációnál szeretném a repedéseket, elcsúszásokat, tudatosabban alakítani és jobban építeni rájuk. A továbbiakban is szeretnék hasonló felfogásban dolgozni. Úgy átalakítani a körülöttem lévő tárgyakat, hogy azok egy egyéni formát kapjanak, melyhez eszközként szeretném használni a festészetet, amíg az indokolt.

Irodalomjegyzék:

Edgar Wind (1990): Művészet és anarchia. Corvina, Budapest

Kapitány Ágnes - Kapitány Gábor (2009): Tiszta sorok: Néhány gondolat a tisztaság szimbolikájáról. L'Harmattan, Budapest

Kozmetikus Szakismertető és információs mappa Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program

<http://www.epalya.hu/media/mappa/kozmetikus.pdf>, 2014-03-16-án.

Norbert Elias (1987): A civilizáció folyamata. Szociogenetikus és pszichogenetikus vizsgálódások. Gondolat, Budapest